

FÖRSKOLANS PÅVERKAN PÅ BARNNS SPRÅKUTVECKLING – MED FOKUS PÅ HÖGLÄSNING

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Eva Makridaki
Danijela Vujcic

2018-FÖRSK-G02

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: LGFÖ_H14, Förskollärarytbildningen, Högskolan i Borås, 210 hp
Svensk titel: Förskolans påverkan på barns språkutveckling – med fokus på högläsning
Engelsk titel: Language development in preschool reading out loud.
Utgivningsår: 2018
Författare: Eva Makridaki & Danijela Vujcic
Handledare: Richard Baldwin
Examinator: Maud Ihrskog
Nyckelord: *Förhållningsätt, Högläsning, Språkutveckling, Pedagogik.*

Sammanfattning

Syftet bakom denna studie är att undersöka hur förskolläraren arbetar med högläsning för att främja barns språkutveckling. Högläsningen är en aktivitet som ger barn möjligheten att utveckla sina egna tankar och även ta del av andras. Högläsningen är en viktig del i förskollärarens uppdrag med att främja barns språkutveckling och därför är det viktigt att denna aktivitet genomförs på rätt sätt. För att göra högläsningen meningsfull och begriplig krävs det att förskolläraren ger denna aktivitet utrymme, tid och gör barnen delaktiga på ett sådant sätt att de får ta del av glädjen och engagemanget i högläsningen.

Metod

Metoden vi använt oss av i studien är en kvalitativ metod där intervjuer används som redskap. Vi valde intervjuer som redskap eftersom vi ville få fram förskollärarens egna tankar och upplevelser om hur de arbetar med högläsning på ett språkutvecklande sätt. Sammanlagt deltog två förskolor i studien varav sex förskollärare medverkande.

Resultat

I studiens resultat framkommer de sex medverkande förskollärarnas svar kring deras upplevelser och tankar kring högläsning som språkutvecklande aktivitet. Resultatet är uppbyggt i sex huvudkategorier där presenteras förskollärares upplevelser och tankar kring hur de arbetar för att högläsningen ska bli språkutvecklande.

I resultatet framkommer det hur förskollärare dagligen arbetar med högläsning främst före och efter lunch, men att samtalsklimatet varierade beroende på när högläsningen skedde. De framgick att de hade som syfte att högläsningen skulle vara en språkfrämjande aktivitet, men att det inte alltid fanns tid och utrymme för att diskutera och samtala kring det lästa med barnen. Under studiens gång fick vi ta del av tips om vilka arbetsmetoder förskollärare bör använda sig av för att utveckla barns ordförråd. De medverkande förskollärarna talade om vikten att göra högläsningen meningsfull och koppla den till barnens egna erfarenheter för att öka möjligheterna till samtal. Det framkom även hur majoriteten av förskollärarna ansåg att samspelet mellan den vuxne och barnet var en avgörande faktor för att det skulle ske en språkutveckling.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
SYFTE	2
Frågeställningar	2
Begreppsdefinition	2
Bakgrund	3
Styrdokument	3
Förskolans roll i barns språkutveckling	3
Forskning kring högläsning som språkstimulerande verktyg	5
Teoretisk utgångspunkt	8
Sociokulturella teorin.....	8
Metod	9
Intervju som verktyg.....	9
Urval.....	9
Genomförande	9
Etiskt förhållningssätt	10
Tillförlitlighet och äkthet	10
Analys/bearbetning	11
Resultat	12
Syfte vid högläsning	12
Hur blir högläsning språkfrämjande.....	12
Rutiner för högläsning	13
Barns delaktighet i bokval.....	13
Barns erfarenheter utgångspunkt under högläsning	14
Samtal kring svåra ord.....	15
Diskussion	16
Resultatdiskussion	16
Syftet vid högläsning	16
Samtalsklimat	16
Rutiner för högläsning	17
Tidpunkt för högläsning.....	17
Barns delaktighet i bokval	18
Barns erfarenheter utgångspunkt under högläsning	18
Samtal kring svåra ord	19
Metoddiskussion	19
Didaktiska konsekvenser	20

INLEDNING

Denna studie bygger på intervjuer som gjorts i två förskoleverksamheter. Utifrån våra tidigare observationer från vår verksamhetsförlagda utbildning framkommer det att förskollärare har haft olika förhållningssätt till högläsningen i verksamheten. I vissa fall har högläsningen inte haft någon struktur eller endast förekommit vid vilan. Ett av förskolans uppdrag som betonas i *Läroplan för förskolan* (Lpfö 98 rev. 2016, s.7) är att förskollärare ska väcka barns intresse och nyfikenhet för böcker samt lust till läsning. Förskolan är en central arena för barns språkutveckling. Det är i förskolan barnens grundläggande språk stimuleras och högläsning är ett verktyg som används flitigt för att främja barns språkutveckling. I artikel 12, första punkten i FN:s konvention om barns rättigheter från 1983 (Barnkonventionen, 2009, §12, s. 18), redogörs det att varje barn har rätten att uttrycka sig. Vilket innebär att det ligger ett ansvar hos vårdnadshavare och förskollärare att se till att barn ges de verktyg de behöver för att kunna utveckla sitt språk.

Högläsning är en språkfrämjande aktivitet som används inom den pedagogiska verksamheten. När högläsning tas upp som en språkfrämjande aktivitet anser vi att förskollärarens förhållningssätt till högläsning har en avgörande påverkan för om aktiviteten ska bli språkfrämjande. Heimer (2016, ss. 6–7) betonar att under denna aktivitet handlar det om att tillsammans med barnen möta nya personer och världar, dessutom att ta del av andras tankar och utveckla sina egna tankar. Vid högläsningen introduceras även barn för läs- och skrivkulturen. För att göra högläsningen meningsfull och begriplig krävs det som förskollärare att aktiviteten ges utrymme, tid och gör barnen delaktiga på ett sådant sätt att de får ta del av glädjen och engagemanget i högläsningen. Högläsningen är en viktig del i förskollärarens uppdrag i att främja barns språkutveckling och därför är det viktigt att denna aktivitet genomförs rätt.

Vi har fått ta del av forskning och föreläsningar om språkutvecklande arbetssätt där det framkommit hur viktigt det är att förskollärare har ett tydligt syfte för att göra högläsningen meningsfull för alla barn. Svensson (2012) beskriver i sin studie att förskollärarens förhållningssätt gentemot högläsning spelar roll för om en språkutveckling hos barnen ska ske eller inte. Det handlar om på vilket sätt förskollärare läser och hur förskolläraren samspelar med barnen. Svensson (2012) nämner vidare att om det inte finns någon struktur eller planering kring högläsningen främjar inte denna aktivitet språkutvecklingen lika väl som om det funnits. Det kan även resultera i att barnen inte känner sig delaktiga och tappar intresset för högläsningen.

SYFTE

Syftet med studien är att undersöka hur förskollärare arbetar med högläsning för att främja barns språkutveckling.

Frågeställningar

- När är högläsningen schemalagd?
- Hur arbetar förskollärare för att göra högläsningen meningsfull för alla barn?
- Hur ges barn talutrymme under högläsningen?
- Kan förskollärare med hjälp av högläsning bidra till barns språkutveckling?

Begreppsdefinition

- *Litteracitet* – Förmåga att kunna läsa och skriva, inkluderar förmågan att kunna skapa olika former av texter och förstå och tolka detsamma.
- *Förhållningsätt till högläsning* – Att tillsammans med barnen; samspela, skapa en tillåtande miljö, utmana, vidareutveckla tankar, använda sig av rekvisita för att förtydliga, repetera, lyhörd och reflektera.
- *Rekvisita* - Nödvändigt tillbehör (material som förtydligar bokens innehåll).
- *Sagopåsar* - Tygpåsar som innehåller olika rekvisita till högläsning.
- *Medveten litteraturläsning* – Förskolläraren är aktiv under högläsningen, ställer frågor, utmanar och vidareutvecklar.

BAKGRUND

I sammanställningen nedan kommer styrdokument utifrån läroplan för förskolan att redogöras. Därefter kommer förskolans roll för barns språkutveckling att presenteras och avslutningsvis nämns tidigare forskning om högläsning som språkstimulerande verktyg.

Styrdokument

I läroplan för förskola (rev. 2016, s.7) beskrivs hur språk och lärande hänger samman och att förskolan bör lägga stor vikt på att främja varje barns språkutveckling, och även skapa intresse och nyfikenhet för den skriftspråkliga världen. I skolverkets reviderade styrdokument har det förtydligats hur förskolan ska arbeta med barns litteracitet. Förskoleverksamhetens uppdrag innebär att få barn att förstå vad text är till för och göra läsningen till en meningsfull källa till kunskap. Förskollärares arbete med texter ger barn en möjlighet att ta del av de kunskaper som sker och händer i omvärlden. Högläsning är en aktivitet som innefattar många av de målen som beskrivs i läroplanen. På så sätt är denna aktivitet ett naturligt moment där förskolläraren ges möjlighet att utveckla barns språkliga kunskaper. Högläsningen är ett tillfälle där dessa mål vävs in naturligt när förskolläraren under eller efter samtalar och diskuterar litteraturens innehåll tillsammans med barnen. Förskolan ska lägga grunden till ett livslångt lärande och utöver det har förskollärarna som strävandes mål att varje barn ska;

- *utveckla sin förmåga att lyssna, reflektera och ge uttryck för egna uppfattningar och försöker förstå andras perspektiv,*
- *utveckla nyanserat talspråk, ordförråd och begrepp samt sin förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra,*
- *utveckla intresse för skriftspråk samt förståelse för symboler och deras kommunikativa funktioner,*
- *utveckla intresse för bilder, texter och olika medier samt sin förmåga att använda sig av, tolka och samtala om dessa,*

(Lpfö 98, rev.2016, ss.9–10)

Detta belyser även Snell, Hindman & Wasik (2015) när de talar för de fem strategierna förskollärare bör ta del av för att främja barns språkutveckling under högläsning. Vidare betonar läroplanen för förskolan att förskollärares uppdrag innefattar att barn stimuleras och utmanas i sitt språk och sin kommunikationsutveckling (Lpfö 98, rev. 2016.s.7).

Förskolans roll i barns språkutveckling

Lindö (2009, s. 86) beskriver att det är viktigt att fånga upp barn som befinner sig i riskzonen och kunna förebygga läs- och skrivsvårigheter. Studier visar att barn som tidigt fått möjlighet att uppmärksamma språkets byggstenar har en större chans att lära sig läsa och skriva. Westerlund (2009, s. 149) menar att för att högläsningen ska bli effektiv behöver den kopplas till barnens egna erfarenheter. Detta kan göras genom att förskolläraren ställer öppna frågor som bjuder in till samtal och funderingar. Vidare beskriver Westerlund (2009) det att högläsning kan ses som fröet till all läsning och är därför en daglig aktivitet inom förskoleverksamheten. Dominkovic, Eriksson & Fellenius (2006, ss. 13,16) betonar hur högläsning under tidiga åldrar kan ge barn en bra grund i deras språkutveckling. De nämner att högläsning ger barn möjlighet att öka sin förståelse för sina egna känslor. Utöver detta ger högläsningen barnet möjlighet att identifiera sig själv i olika händelser, personer och deras känslor. När en sådan situation uppstår ökar möjligheten till samtal och diskussioner mellan en vuxen och barn. Vilket är en av de grundläggande aspekterna för att språkutveckling ska ske. Avslutningsvis beskriver författarna hur högläsning i förskolan bidrar till att stimulera barns fantasi, öka deras ordförråd och utveckla en förståelse för berättelsens komponenter;

karaktärer, upplägg och händelseförlopp. Även Damber, Nilsson & Ohlsson (2013, s.19) understryker hur högläsning i förskolan kan främja barns ordförråd, vidga deras vyer och även bidra till barns socialisering, men endast om den görs på ett didaktiskt genomtänkt sätt. Svensson (2009, ss.144–145) redogör om tidigare forskning där barn som ges möjlighet att bekanta sig med skriftspråk redan vid tidig ålder, och att det kan medföra att barn utvecklar olika tillvägagångssätt för att främja sin läsning i framtiden. Läsaktiviteterna i förskolan har en stor påverkan på barn, eftersom det är genom litteracitet aktiviteterna barnen får skapa en relation till skriftspråket. Det är även relevant för de barn som inte kommer från textrika hem att få ta del av litteracitet aktiviteter, därför att det kanske inte förekommer lika frekvent hemma. Fredriksson & Taube (2010, s.159) nämner en studie som gjorts om vilka barn som kan utgöra så kallade riskgrupper för att förutsäga vilket barn som kan löpa risk att misslyckas i skolan. I denna studie framkom det att dåliga kunskaper i majoritetsspråket och familjeförhållanden spelar stor roll för hur barnet kommer lyckas i skolan. Sandvik & Spurkland (2015, ss.42 - 43) nämner hur litteraturläsning har mer betydelse än de språkliga faktorerna, utgår vi utifrån det sociala perspektivet, förekommer det frågor om identitet och relationer, vilket är en utgångspunkt för barn när de ska förstå sin egen värld. Damber, Nilsson & Ohlsson (2013, ss.11,13) redogör för detta fenomen vilket innebär att barn ska skapa sig en samhällelig eller en historisk förståelse. Detta är även viktigt för barn med en annan kulturell bakgrund eller med svenska som andraspråk.

Forskning kring högläsning som språkstimulerande verktyg

Svensson (2012) har skrivit en artikel där det beskrivs hur högläsning är ett naturligt moment i förskolan, eftersom det används som ett språkstimulerande verktyg. Det betonas vidare hur förhållningssättet och materialet spelar stor roll för att denna aktivitet ska kunna främja språkutvecklingen. Om texten är för svår för att barnen ska kunna förstå handlingen kan detta resultera i att det hämmar språkutvecklingen. För att högläsningen ska vara en språkfrämjande aktivitet påverkar förskollärares förhållningssätt till högläsningen om det kommer att ske en språkutveckling eller inte. Det handlar om på vilket sätt förskollärare läser och hur förskolläraren samspelar med barnen. Studien belyser att flera förskolor haft brister i att ta till vara på barns initiativ om att samtala om texten, och en anledning till detta kunde vara hur högläsningen var schemalagd. Förskolorna som medverkat i studien använde sig av högläsning främst vid vilan. Under högläsningen var det inte tillåtet att samtala kring texten eftersom syftet var att barnen skulle varva ner och eventuellt sova efter läsningen. Vilket i sin tur innebar att dessa situationer inte prioriterade att ge barnen en litterär upplevelse med längre samtal vilket resulterade i att högläsningens primära syfte tappades. För att en språkutveckling ska ske under högläsningen krävs det att den som läser är lyhörd inför barnens kommentar om texten, bilder och ger dem en möjlighet att vidareutveckla sina funderingar. Av den orsaken hjälper den vuxna personen barnet att koppla kunskapen de fått ta del av under högläsningen till sina egna erfarenheter. Misslyckas förskolan och skolan med sitt mål att utveckla barns språk är det stor risk att dessa barn hamnar i utanförskap. Exempel på utanförskap kan vara att dessa barn inte kan uttrycka sig verbalt vilket i sin tur leder till att de inte blir förstådda. Svensson (2012) beskriver hur det är viktigt att flerspråkiga barn behärskar ett stort ordförråd på svenska vid skolstarten för att kunna delta på samma nivå som deras kamrater. Alltså kan förskolans arbete med språkutvecklingen spela stor roll i barns förutsättningar till att klara av skoltiden. Det är viktigt att förskolan arbetar med att utveckla och bygga på barns vokabulär, eftersom detta är en stor del av språkutvecklingen. Utvecklingen av att skapa ett varierat och rikt ordförråd tar tid, vilket innebär att barn tidigt behöver få språklig stimulans. Svensson (2012) betonar även vikten av att förskollärares förhållningssätt och lyhördhet gentemot barnen under högläsningen påverkar hur språkutvecklande aktiviteten blir. Vidare redogörs det att barn som fått ta del av högläsning under sin barndom utvecklar ett större ordförråd och bättre förståelse för hur texter är uppbyggda.

Snell, Hindman & Wasik (2015) genomförde en studie baserad på vilket sätt barns ordförråd ska öka i åldrarna tre till sex år. Det framkommer i studien att högläsning bör kompletteras med fem olika strategier för att öka barnens ordförråd. Den första strategin handlar om att ”definiera nya ord”, vilket innebär att barn via bokläsning får lära sig nya ord om de anpassas till deras kunskapsnivå. Det viktiga i denna strategi är att förskolläraren känner till barnets bakgrund och kunskapsnivå för att kunna utveckla barns ordförråd. Strategin visar också att använda sig av bilder eller rekvisita som stöd i samband med högläsningen kan främja barns ordförråd. I den andra strategin redogörs det för att ”diskutera och samtala kring nya ord”. Det framkommer i studien att barn lär sig lättare om de tillsammans med förskolläraren går igenom de nya orden och dess innebörd före och efter högläsningen. En strategi som förskolläraren kan använda är att samtala med barnen om orden och ställa frågor kring dem. Den tredje strategin beskriver ”läsa en bok flertal gånger” vilket innebär att barn ska ges möjlighet att få höra samma saga flera gånger för att ges en chans till en djupare förståelse om sagans innebörd, istället för att läsa olika böcker en gång. Tidigare studier visar att barn som fått höra ett ord fyra gånger eller fler har lättare att ta till sig ordet än barn som fått höra ordet två gånger eller mindre. Det innebär att upprepning har en positiv effekt för att öka barns ordförråd. Den fjärde strategin framhäver att ”engagera barn i att återberätta en

berättelse”. Det framkommer i studien att om barn får återberätta korta delar av en bok får de möjligheten till att främja sitt ordförråd. Genom att använda sig av strategin att arbeta i mindre grupper och förtydliga genom rekvisita kan ett återberättande ske. Detta ses som en fördel för de yngre barnen eftersom de kan uppleva situationen som ansträngande om de inte får tillgång till några hjälpmedel vid återberättandet. Den femte strategin beskriver vikten av ”integrationen av ord i klassrumsaktiviteter”. En viktig aspekt som framkommer är att inlärandet av nya ord inte stannar vid högläsningen utan tas med vid andra aktiviteter. Studien understryker att förskollärare bör använda de nya orden i meningar eller diskussioner före och efter för att främja inlärandet.

Wasik & Bonds (2001) studie belyser metoden ”medveten litteraturläsning” påverkan på barns ordförråd i samband med ett högläsningssprojekt. Förskollärarna arbetade med att utöka barns ordförråd med högläsning, berättelser och språkfrämjande aktiviteter. De medverkande förskollärarna delades in i två grupper. Den första gruppen kallades för kontrollgrupp och innefattade de förskollärare som inte hade någon vidare utbildning i högläsning. Den andra gruppen kallades för intervention-grupp, där ingick de förskollärare som var utbildade och kunniga i att använda sig av medveten litteraturläsning. Deras strategier fokuserade på att utveckla barns ordförråd och språk. Förskollärarna i intervention-gruppen använde sig av rekvisita för att förtydliga innebörden av berättelsen för barnen. De framgick att de barn som fick uppleva olika möjligheter med att experimentera med ord fick bättre ordförråd än de barn som endast fick tillgång till böcker. Utöver detta gjorde rekvisitan högläsningen mer spännande och inbjudande för barnen. Inom högläsningssprojekt arbetade intervention-gruppen vidare med göra högläsningen meningsfull för barnen genom att koppla innehållet till aktiviteter som utfördes i efterhand. Ett exempel på hur intervention-gruppen arbetade med detta var när barnen fått ta del av högläsning som handlande om musikinstrument. Det beskrivs vidare att barnen fick i uppgift att återskapa de olika instrumenten de fått presenterat för sig under högläsningen. Genom denna metod lärde barnen sig namnen på instrumenten på ett lekfullt och meningsfullt sätt.

Under projektets gång fick de två barngrupperna två identiska böcker lästa för sig, men det framgick att förskollärarna i kontrollgruppen inte gjorde högläsningen meningsfull för barnen eftersom de inte samspelade tillsammans med barnen. Wasik & Bond menar att anledningen till detta kunde vara att förskollärarna i denna grupp inte haft tillgång till samma kunskaper och språkutvecklings metoder som intervention-gruppen. De nämner vidare att den barngruppen som fått ta del av förskollärare med utbildning kring språkutvecklande arbetssätt i högläsning hade ett mer utökat ordförråd. Orsaken till detta kan vara att förskollärare fått undervisning i hur de skulle ställa öppna frågor, diskutera nya ord och vidareutveckla barns tankar under högläsningen. Intervention-gruppen gjorde högläsningen meningsfull genom att koppla litteraturens innehåll till den dagliga verksamheten på förskolan. Detta ökade i sin tur möjligheterna till att locka barn till samtal och diskussion kring berättelsen och även deras egna erfarenheter. Wasik & Bond nämner vidare hur barngrupperna påverkades av sina förskollärares förhållningssätt. De observerade hur barnen i intervention-gruppen var trygga med att ställa frågor under högläsningen eller andra aktiviteter som utfördes inom förskolan. Ytterligare en observation gjordes på hur förskollärare i kontrollgruppen använde sig av mer vanliga ord och ersättningsord istället för att referera direkt till objektet. Till skillnad från förskollärarna i intervention-gruppen som istället valde att sätta rätt etikett genom att använda sig av ett pronomen eller peka på objektet. Wasik & Bond studie visade att ett ingripande av detta slag i förskolan kan ha positiva effekter på små barns språkutveckling. De nämner vidare att förskolan och skola är viktiga platser för barn med en låg socioekonomisk bakgrund, eftersom det är i förskolan och skolan barn får ta del av att lära sig majoritet språket. Wasik &

Bond betonar att medveten litteraturläsning är en bra metod att använda sig av för att hjälpa barn med att utöka deras ordförråd. De tar upp hur ett ingripande av denna metod på förskolor kan främja barns språkutveckling och även locka barn till att utveckla sitt språk och lära sig nya ord.

Björklund & Lindstrand (2016) sammanfattar forskning på skolverkets hemsida kring barns läsförmåga och de faktorer som bidrar till språkutveckling. De beskriver hur personalens förhållningsätt till högläsning och skrivning har en stor påverkan på barns grundutvecklande språkutveckling. Vidare redogörs att det är viktigt att personalen vidareutvecklar samtalen under högläsning med barn både enskilt och i grupp. Det redogörs att barn ofta utvecklar sin läsförmåga innan skolan startar. Det framkommer att många barn har ett stort intresse för läsning eftersom de fått det kopplat till deras egna erfarenheter. Det framhävs att förskolan är dålig på att ta tillvara på det förskolebarnen redan kan och borde använda sig mer av populärkulturen. Denna kultur bidrar till att skapa en språklig gemenskap för barnen oavsett kulturell eller socioekonomisk bakgrund. Det synliggörs att orsaken till detta skulle kunna vara att personalen inte anser att barns erfarenheter från datorspel eller tv är värdefull. Orsaken till detta kan bero på att skolan och förskolans verksamhet är anpassad efter personalens referensramar, eftersom läsning och skrivande är förknippat med böcker.

Björklund & Lindstrand (2016) tar upp forskning som visar på att förskolan bör bygga upp sin pedagogik kring barns egna erfarenheter, eftersom detta ökar möjligheterna till att barn själva tar initiativ och engagemang i att läsa och skriva. De talar för konsekvenserna att använda sig av för svåra och främmande texter, i sin tur kan resultera i att barn känner ett motstånd för språkliga aktiviteter. Forskare talar för att förskolebarn läser fast de inte är läskunniga, eftersom de gärna sitter ner och undersöker böckerna genom att titta på bilderna och samtala kring dessa. Vidare nämns det att förskolan bör bli bättre på att se de ambitioner barnen visar för att kunna vidareutveckla dessa kunskaper. Vidare redogörs det att förskollärare bör arbeta med symboler och kommunikativa funktioner eftersom det är en viktig del i barns språkutveckling. Det redogörs för hur förskolepersonal använder sig av böcker med barngruppen, det spelar stor roll hur de använder sig av böcker för att främja barns språkutveckling. Orsaken är att det framkommit att högläsning flertalet gånger använts som tidsutfyllnad mellan andra aktiviteter, eller när barn och pedagoger väntar på att vårdnadshavare ska komma och hämta. Det framkommer även att högläsningen används som en disciplinåtgärd för att samla eller lugna barnen. Vidare beskrivs det att om högläsning används när barnen är för mätta eller för trötta blir det en kvalitetssänkning av aktiviteten. I nuläget framhävs ny forskning som arbetar med att undersöka gemensamma faktorer i förskoleavdelningarnas språkmiljö. Forskarna letar efter vilka faktorer som påverkar språkmiljön och hur denna kan stödjas eller utvecklas. Forskningen innefattar även en undersökning om hur den fysiska språkmiljön ser ut, hur böcker är placerade, hur tillgängliga de är, och hur inbjudande miljön är för barnen. Syftet bakom undersökning är att komma fram till hur de kan skapa den bästa tänkbara språkmiljön för förskolan.

TEORETISK UTGÅNGSPUNKT

Vi har valt att utgå från den sociokulturella teorin, eftersom vi anser att den knyter an bäst till vårt syfte med vår studie. Den sociokulturella teorin lägger stor fokus på den sociala kontexten som sker i interaktion med andra. Nedan kommer den valda teorins bakgrund kortfattat presenteras och ta upp kopplingar till hur detta perspektiv främjar barns språkutveckling.

Sociokulturella teorin

Vi har valt att utgå från ett sociokulturellt perspektiv eftersom vi vill skapa en större förståelse kring förskollärarens uppdrag kring barns språkutveckling. Den framstående psykologen Lev Vygotskij är grundaren för denna teori. År 1920 utvecklade Vygotskij tillsammans med sina kollegor den kulturhistoriska skolan, där han studerade barns och vuxnas interaktion, språkbruk och det kognitiva tänkandet. Till skillnad från många andra teorier om kreativitet anser Vygotskij att alla människor är kreativa och att det är den kreativa aktiviteten som gör att människan kan skapa något nytt. Vygotskij menar på att den kreativa förmågan är fantasi och genom fantasin ges människor en möjlighet att tolka erfarenheter och känslor. Vidare beskriver Vygotskij hur barnet utvecklar sin fantasiförmåga i de estetiska ämnena drama, litteratur och teckning (Vygotskij 1995, ss.7–10).

Svensson (2009, ss. 35–37, 50) redogör för att de sociala aktiviteterna är mycket betydelsefulla inom det sociokulturella perspektivet. Syftet med dessa sociala aktiviteter är att skapa ett stimulerande samspel mellan barn och vuxen eller mellan ett barn till ett annat barn. Det mest styrande inom denna teori är att det ska finnas en viss utvecklingskillnad mellan de två individer som samspelar tillsammans. Svensson (2009) belyser vidare att den vuxne bör agera ur ett sociokulturellt perspektiv, vilket innebär att den vuxne ska vara lyhörd och utmana barnet för att vidareutveckla barnets kunskapsnivå. Detta begrepp kallas för internalisering vilket innebär att den kunskap som barnet ska ta till sig måste ombildas för att bli till barnets egen kunskap. Detta innebär att barnet måste på egen hand anpassa kunskapen till sig själv. För att den sociokulturella teorin ska stämma överens med verkligheten krävs det samspel, samarbete och samtal mellan barn och vuxna. När barn ges möjlighet att kommunicera med vuxna ges de en utmaning, vilket i sin tur främjar språkutvecklingen.

Sandvik & Spurkland (2015, ss. 42 - 43) synliggör utifrån ett sociokulturellt perspektiv att barns språkutveckling och lärande är en viktig aspekt. Inom den sociokulturella teorin beskrivs det hur språket utvecklas under sociala sammanhang, där det sker ett samspel med andra. Språket ses som vår nyckel som ger oss möjlighet att kunna ge uttryck för våra känslor samt förstå andras känslor och behov. En till utgångspunkt som är väsentlig inom den sociokulturella teorin är den proximala utvecklingszonen. Vygotskij menade att proximala utvecklingszonen är det som sker mellan det ett barn klarar av på egen hand men även det samma barn kan klara av med stöd av någon annan kamrat. Hans teori är att det ett barn kan göra i hjälp av stöd kommer samma barn en dag klara av på egen hand.

METOD

I första delen kommer det att presenteras och motiveras valet av en kvalitativ metod, med intervju som redskap för denna studie. I andra delen följer en kortare beskrivning om intervju som verktyg. I tredje delen kommer en djupare beskrivning om hur vi genomfört studien samt vilka etiska förhållnings principer vi tagit hänsyn till. Avslutningsvis redogörs analys och bearbetning kring studien.

Intervju som verktyg

När kvalitativa intervjuer används innebär det att studien blir mer flexibel och att resultatet grundar sig på ett litet antal individer med ett stort antal variabler. Resultatet går på djupet på specifika kontexter vilket gör att det passar vårt undersökningsområde (Olsson & Sörensen 2011, s.18). Denna metod passar syftet med vår studie eftersom vi strävar att få en förståelse för kring det valda ämnet, utifrån de medverkande förskollärarnas synvinkel och erfarenheter i form av en intervju. Med detta tillvägagångssätt ges det möjlighet till mer öppna frågor till de medverkande vilket i sin tur ger oss möjlighet att få en bredare information till vår studie. En semi-strukturerad intervju ansågs vara det upplägget som passade bäst för att få fram svar på våra frågeställningar. En sådan intervju innehåller specifika huvudfrågor som berör ämnesområdet, vilket i sin tur ger de medverkande en känsla av att de kan få uttrycka sig fritt (Alvehus 2013, s.83). Inför intervjuerna är det viktigt att ha tillgång till ljudinspelningsmaterial för att kunna spela in intervjun, eftersom det bidrar till att få fram en detaljerad analys som det krävs vid en kvalitativ undersökning.

Urval

Vår undersökning har genomförts på två förskolor inom Västra Götalands Län. För att kunna besvara våra frågeställningar och vårt syfte har vi valt att använda oss av en kvalitativ metod och att intervjua förskollärare. En av förskolorna valdes ut utifrån att vi tidigare haft vår verksamhetsförlagda utbildning där. Den andra valdes ut slumpmässigt efter vi sökt på förskolor som inriktat sig på högläsning. När vi skulle kontakta förskolecheferna på de två förskolorna delade vi upp oss, varav den ena av oss kontaktade förskolechefen via telefon och den andra kontaktades via ett möte. Därefter fick vi möjlighet att kontakta de avdelningarna vi skulle utföra våra intervjuer på. Vi har valt att intervjua tre förskollärare på respektive förskola. De medverkande förskollärarnas har getts fiktiva namn, för att kunna citera dem. I denna intervju ingår sex förskollärarna Alma, Bea, Cissi, Dora, Emma och Frida. Syftet bakom valet att endast intervjua förskollärare är att vi utgår från att de har kunskap och kompetens om teorier och forskning när det gäller barns språkutveckling genom högläsning.

Genomförande

Efter att vi gjort vårt val av ämne och läst in oss på litteratur och forskning som ansågs väsentlig kom vi fram till att en kvalitativ metod passade vår studie bäst. Därefter skrev vi ner de intervjufrågor som vi skulle använda oss av i vår semi-strukturerade intervju (se bilaga 3). Detta är en annan form av intervju där respondenterna som deltar i undersökningen får svara på ett par olika frågor i tur och ordning, vilket även Bryman (2011, s.415) nämner när han förklarar detta val av semi-strukturerad intervju. I samband med att vi färdigställde intervjufrågorna skrev vi även ett informationsbrev (se bilaga 1) som vi lämnade till de förskollärare som skulle medverka i vår studie. Informationsbrevet innehöll våra kontaktuppgifter, en förklaring på vårt syfte av vår studie och de etiska principerna vi tagit hänsyn till. När vi lämnade informationsbrevet till förskollärarna tog vi tillfället i akt att ställa frågan om de medverkande ville ge sitt medgivande om att intervjun skulle spelas in. Anledningen till varför vi vill använda oss av inspelning är att det minskar riskerna att förlora

någon viktig data när vi antecknar. Fördelarna med detta tillvägagångssätt nämner även Höst, Regnell & Runeson (2006, ss. 34–35) när de påpekar att denna metod ger ett mer pålitligt resultat av intervjuerna. Eftersom korrespondentens enda uppgift under intervjun är att ställa frågor och aktivt lyssna. Efter att intervjun var färdig sammanställdes det insamlade resultatet med hjälp av ljudinspelningarna. Alla intervjuer spelades in och under intervjuerna turades vi om att ställa frågor till respondenten. Varje intervju tog cirka tjugo minuter att genomföra. Därefter transkriberades materialet. Denna fas är det första steget i analysen, eftersom talet förvandlas till text vilket i sig också kan ses som ett tolkningssteg (Alvehus 2013, s.85).

Etiskt förhållningssätt

Eftersom vi är studenter vid Högskolan i Borås hänvisas vi att följa de etiska principer som nämns nedan innan vi påbörjade studien. Det är viktigt att dessa principer följs oavsett vilket tillvägagångssätt man valt att använda sig av. Detta belyser även Bryman (2011, ss. 131–132) och Hermerén (2017, ss. 43,66–67) när de framhäver hur viktigt det är att ta hänsyn till de fyra grundläggande principerna innan en undersökning görs. Dessa principer är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Informationskravet är en förberedande och viktig princip, eftersom det innebär att alla de som är inblandade i undersökningen måste bli informerade. Informationen ges både muntligt och i skriftlig form av en informationsblankett, där vårt syfte med undersökningen beskrivs och hur de medverkande har rätt att dra sig ur när de vill. När de medverkande får ta del av informationen om undersökningen tar vi även hänsyn till *samtyckeskravet*, eftersom vi delat ut en samtyckesblankett till de medverkande förskollärarna. De medverkande får även information om *konfidentialitetskravet*, vilket innebär att all insamlad data görs omöjlig att identifiera, och att de medverkande garanteras anonymitet. Den sista principen vi tagit hänsyn till är *nyttjandekravet*, vilket innebär att all insamlad data om enskilda uppgifter endast kommer att användas till forskningsändamål (Löfdahl 2014, ss. 36,42).

Inför intervjuerna hade vi informerat förskollärarna om syftet med intervjuerna (se bilaga nr 1) och de frågor vi tänkt att ställa (se bilaga nr 3). Vi hade även skickat ut en samtyckesblankett (se bilaga 2) där det framgick att intervjuerna var frivilliga, konfidentiella och att vi under vår utbildning på Högskolan i Borås lyder under tystnadsplikt, vilket i sin tur innebär att det som sker eller sägs på förskolan aldrig förs vidare (Hermeréns 2017, ss.40–42). Dessa punkter är högst viktiga eftersom inga barn eller förskollärare ska komma till skada på grund av att känslig information råkar komma ut. Efter att vi sammanställt resultatet har vi tagit hänsyn till det Hermerén (2017, ss.41–42) belyser om att använda oss av krypterad text utifall om någon annan skulle få tillgång till vårt resultat. Vilket vi tog hänsyn till genom att använda oss av fiktiva namn och valt att inte skriva ner känslig information berörande förskolorna. Alltså har vi tagit hänsyn till de fyra främsta kraven till forsknings etiska principer vilket är; Informationskravet, samtyckeskravet, nyttjandekravet och konfidentialitetskravet.

Tillförlitlighet och äkthet

För att beskriva kvalitén på forskningen som används vid en kvalitativ metod tas begreppen *tillförlitligt* och *äkthet* upp (Bryman 2011, ss.351–354). När studien gjordes tog vi del av de kriterierna som begreppet tillförlitlighet innefattar. Den första delen redogör för trovärdighet, vilket vi tagit del av i studien när vi tagit hänsyn till dessa principer. Detta begrepp har vi även tagit hänsyn till när vi under intervjuerna samtalat och förklarat våra frågeställningar och på detta vis fått respondenterna att känna sig trygga med att vi uppfattat deras versioner rätt. Detta visar vi när vi skickar vårt färdiga examensarbete till de medverkande förskollärarna, och på så sätt får de ta del av deras utsagor och möjlighet att se efter om resultatet stämmer

överens med det som har framkommit under intervjuerna (Bryman 2011, s.355). Eftersom vi valt att utföra en kvalitativ studie och vårt undersökningsområde omfattar en liten grupp av individer, har vi valt att koncentrera oss på att ge en tät beskrivning. Detta innebär att studien baseras på detaljerade beskrivningar utifrån en liten grupp individer. Vilket innebär att de medverkandes utsagor och upplevelser framhävs just utifrån denna studies syfte istället för att generaliseras. För att göra vår studie pålitlig har vi redogjort alla de steg vi tagit del av under studiens gång. Vi har även under studiens gång utgått utifrån att inte våra personliga åsikter eller teoretiska inriktningar påverkat vårt arbete och resultat. För att skapa en äkthet för vår studie har vi tagit del av de fyra tillförlitlighetskriterier, eftersom vi strävat efter att vår undersökning ska ge en rättvis bild av de som varit medverkande i våra intervjuer (Bryman 2011, ss. 356–357).

Analys/bearbetning

Efter att vi tillsammans genomfört transkribering av intervjuerna för hand med hjälp av papper och penna. Därefter påbörjades arbetet med att separera varje enskild intervju utifrån frågorna, och därefter sammanställdes samtliga svar från intervjuerna. Med andra ord sammanställde vi vårt resultat i olika kategorier, varje fråga fick en egen kategori. Vi bearbetade resultatet igen och gick då igenom alla svar var för sig. Vi använde oss av denna metod eftersom det är ett effektivt sätt att ta tillvara på det som ansågs väsentligt för vår studie. Därefter delades de nio olika kategorierna in i sex huvudkategorier som utgick från våra frågeställningar för studien. Tillsammans samtalandes om vilka avgränsningar vi skulle göra, vad som var väsentligt att finnas med i resultatdelen och vad som inte skulle vara kvar. Denna typ av metod kallas kodning, eftersom det användes olika kategorier när materialet analyseras och bearbetas (Thornberg & Forslund Frykedal (2009, s. 41). Vårt resultat bearbetades flera gånger innan vi var nöjda med resultat. En analys och bearbetning görs för att skapa en förståelse för det slutliga resultatet. Inom vår studie handlar det om att skapa en förståelse om vilket förhållningssätt de medverkande förskollärarna hade till högläsning. En ytterligare aspekt var att skapa en förståelse om hur de använder sig av högläsning som ett språkstimulerande verktyg för barn.

RESULTAT

I föregående avsnitt togs det upp hur vi hade gått tillväga under vårt genomförande när vi utförde vår analys av intervjuerna och bearbetade vårt resultat. Syftet med studien är att få en inblick i hur dessa förskollärare förhåller sig till högläsning och hur de med hjälp av högläsning bidrar till barns språkutveckling. De rubrikerna som gjorts hänger alla ihop med hur högläsningen blir språkutvecklande eller inte. Nedan kommer det att presenteras det resultat och citat som framkommit under de sex intervjuerna.

Syfte vid högläsning

Syftet bakom högläsningen var samtliga överens om när alla de medverkade tog upp högläsning som en språkutvecklande aktivitet. Alma uttalade sig från de andra när hon beskrev att syftet kunde variera beroende på att på hur upplägget för dagen såg ut. Hon nämnde vidare att detta kunde kopplas till att de inte hade några rutiner för när högläsning på avdelningen sker.

”Syftet med högläsningen är lite olika beroende på tillfället. Ibland för avkoppling ibland för att förmedla något.” (Alma)

Almas citat redogör att syftet bakom högläsningen varierar men att det främsta är att det ska bidra till barns språkutveckling. Alma nämner vidare att högläsning ofta används för att skapa en avkopplande miljö vilket i detta fall innefattar att barnen får sitta tysta och lyssna på berättelsen.

”Syftet är att expandera barnens ordförråd, ge barnen möjlighet att möta och samtala om olika texter för att kontinuerligt ge möjligheter att erövra språket, såväl ett vardagsspråk som ett akademiskt språk.” (Bea)

”Målet med högläsningen och boksamtalen är att de ska leda till att barnen utvecklar viktiga kunskaper för kommunikation, utvecklar sin förståelse för abstrakta begrepp.” (Cissi)

Citaten från Bea och Cissi beskriver deras syfte bakom högläsningen de har med barnen. De talar om vad de anser vara är viktigt för att ge barnen en upplevelse och göra dem delaktiga i berättelsen för att skapa ett intresse för högläsningen. De talar även om hur de förhåller sig under en högläsning och att ge barn utrymme att samtala och diskutera texten är en av de viktiga aspekterna för att främja barns språkutveckling

Hur blir högläsning språkfrämjande

Förhållningssättet enligt förskollärarna under högläsningen är den faktorn som främst avgör om aktiviteten blir språkfrämjande. Samtliga talar för att barn ska ges möjlighet att samtala och att förskolläraren ska vara lyhörd och skapa ett intresse för högläsning. Dora uttrycker hur förhållningssättet påverkar högläsningen för att den ska bli språkfrämjande. Dora beskriver att det är viktigt att ge barn utrymme att samtala och reflektera kring innehållet och att som förskollärare vara lyhörd för att fånga in alla barnen även de som inte behärskar det verbala språket. Förskollärarna Emma, Dora och Bea beskriver hur deras huvudsyfte är att främja barns språkutveckling. Vidare nämner de exempel hur förskollärare ska gå tillväga för att det ska ske en språkutveckling. De förklarar hur de lägger fokus på att skapa en tillåtande högläsning miljö där barn ges utrymme att samtala kring texterna och reflektera över litteraturens innehåll

”Förhållningssättet är A och O under högläsning. Det är viktigt att man ger barnen utrymme att reflektera kring det vi pratat om och lärt sig. Det är även viktigt att man är extra lyhörd mot de barn som inte kan uttrycka sig verbalt, detta skulle kunna vara yngre barn eller flerspråkiga barn.” (Dora)

“Högläsningen främjar språket genom att barnen får ta del av ett rikare språk än det som används i vardagen. När man dessutom pratar om innehållet med dem, låter dem vara delaktiga och uttrycka sig under lästunden och lyssna på varandras tankar främjar det både förståelsen och barnens sätt att uttrycka sig” (Emma)

”Det är också viktigt att högläsningen är trevlig och positiv annars ger det ju lite motsatt effektivt, syftet med högläsning i förskolan och skolan är ju att väcka barnens intresse för att själva bli läsare.” (Bea)

Dora nämner vidare att det är viktigt att man som förskollärare gör högläsningen intressant och rolig för barnen. Emma belyser hur högläsningen bidrar till att barn får rikare vokabulär när man gör barnen delaktiga i högläsningen och ger dem utrymme att kunna uttrycka sig. Detta nämner även Bea men hon betonar vikten av att skapa en lekfull och tillåtande miljö kring högläsning stunden.

Rutiner för högläsning

I detta avsnitt framkommer det citat från de medverkande förskollärarna om de rutiner som existerar på avdelningen när det kommer till högläsning. Vi kan tydligt se att det förskollärarna har gemensamt är hur de försöker dela upp barngrupperna efter barnens språkkunskaper, ålder och att majoriteten av förskollärarna försöker skapa fasta rutiner kring högläsning. Det framkommer hur det skiljer sig om när högläsningen sker då några av de medverkande läser med barnen på förmiddagen, efter lunch och några använder sig av högläsning både på för och eftermiddagen. Almas beskrivning skiljer sig från de andras eftersom hon påpekar att det inte finns några fasta rutiner kring högläsning utan att den sker främst när barnen visar intresse för det.

“Då vår avdelning består av olika åldrar så försöker vi läsa tillsammans med alla barnen vid olika tillfällen. När de minsta barnen sover så läser en av pedagogerna för de barn som inte sover så att även de får en lugn stund under dagen.” (Cissi)

Citatet ovan beskriver Cissis svar på frågan ”Hur ser er rutin ut när det gäller att läsa?” Cissi nämner att de inte har någon fast rutin för högläsning, men att den främst sker efter lunch med de äldre barnen som inte sover. Högläsningen används som en aktivitet för att skapa en lugn och harmonisk miljö för barnen.

”Vi har som rutin att läsa före maten. Vi tycker att detta är ett bra sätt för barnen att varva ner. Vi har tre olika läsgrupper där barnen är indelade i utifrån ålder. Vi har som jag sa tidigare alltid lässtund före maten men också spontana lässtunder vid andra tillfällen under dagen.” (Dora)

Citatet från Dora nämner hur de arbetar med högläsning innan lunchen i mindre grupper på förmiddagen. Dora nämner vidare att de använder sig av högläsning före lunchen för att skapa ett lugnare klimat på avdelningen.

“När barnen vill läsa så gör vi det. Finns ingen rutin direkt.” (Alma)

Alma beskriver att ofta sker högläsningen när barnen visar intresse för det. Vidare beskrivs det att barnen brukar sätta sig ner i högläsning hörnan, antingen själva, med kompis, eller med pedagogerna på avdelningen.

Barns delaktighet i bokval

Utifrån intervjuerna framkommer det att de medverkande förskollärarna låter barnen vara delaktiga i att välja litteratur. De beskriver att det är viktigt att barn ska vara delaktiga i den dagliga verksamheten, framför allt när det kommer till litteratur eftersom det gäller att skapa

ett intresse för att få dem intresserade av högläsningen. Förhållningssättet bidrar till barns delaktighet i förskolan. Dora betonar hur hon tycker det är viktigt att barn får ta del av den litteratur som barn själva anser vara intressant och rolig då detta i sin tur uppmuntrar intresset för högläsningen. Bea framhäver hur förskollärarna främst väljer ut litteraturen och att barnen sen får vara delaktiga att välja ut litteraturen från den högen.

“Det skiljer sig, men oftast får barnen välja eftersom vi anser att det är viktigt att vi tar del av den litteraturen barnen visar intresse för.” (Dora)

Doras citat ovan benämner hur bokvalet kan skilja sig åt men att det oftast är barnen som får ha en större roll i bestämmande av bokval, eftersom hon tycker det är viktigt att barnen får ta del av något de är intresserade av. Dora betonar även vikten av att inkludera barnen i verksamheten eftersom förskolan har i uppdrag att göra barnen mer inkluderande i verksamheten.

“Val av bok ser olika ut beroende på vilken grupp man läser för. Barnen kan vara med och påverka vilken bok vi läser just den dagen, men det blir att de får välja bland böcker som passar den språkliga kunskapsnivån i respektive grupp.” (Bea)

Bea redogör att litteraturens svårighetsgrad anpassas till gruppens språkkunskaper. Hon nämner även att de utöver vanlig litteratur lockar barnen med att ha högläsning med surfplattan för att göra högläsningen lite annorlunda och mer stimulerande för barnen.

Barns erfarenheter utgångspunkt under högläsning

Under intervjuerna framkommer det att förskollärarna har liknande förhållningssätt när de båda utgår från att koppla barns erfarenheter till den valda litteraturen. Det framkommer även hur de medverkande förskollärarna har samma tankesätt kring hur denna metod skapar möjligheter till gynnsamma samtal i barngruppen under högläsningen. Samtliga förskollärare drar slutsatsen denna utgångspunkt ger barn en chans att skapa en större förståelse kring den lästa texten, eftersom de får möjlighet att koppla egna erfarenheter till berättelsen.

“Jag försöker välja böcker med ett innehåll som barnen själva kan relatera till deras egen vardag. Eftersom det ger en större möjlighet att skapa ett samtal och få ta del av andra barns erfarenheter kring det ämnet. Det blir ju alltid lättare när man kan koppla ämnet till barnens egna erfarenheter.” (Dora)

“Jag utgår därför oftast efter att ha barns erfarenheter som utgångspunkt när jag väljer böcker.” (Cissi)

Doras uttalande visar på hur hon utgår från barnens vardagserfarenheter när de väljer böcker till högläsningen. Hon nämner vidare att anledningen till detta är att det ökar möjligheterna för att skapa samtal om bokens innehåll. Cissi nämner hur barns erfarenheter spelar en stor roll för högläsning, eftersom barn ges möjlighet att relatera litteraturens innehåll till sina egna erfarenheter och ökar barnets förståelse kring texten. Cissi nämner vidare hur denna metod brukar skapa intressanta samtal och diskussioner i barngruppen.

“Jag brukar alltid försöka få barnen att relatera till bokens innehåll. Till exempel att vi ställer frågor till barnen: ”Har du en katt hemma?” ”Brukar du ha på dig en mössa när det är kallt ute?” och ”Hur är man en bra kompis?” och det är så gör vi barnen delaktiga i berättelsen och i sin tur gör detta högläsningen mer spännande och rolig för barnen.” (Frida)

Citatet ovan beskriver Frida förhållningssätt till hur hon arbetar med barns erfarenheter under högläsning och bokval. Hon tar även upp hur hon anser det vara viktigt att göra barn delaktiga

i läsningen, genom att ställa öppna frågor som i sin tur kan leda till samtal och diskussion kring deras erfarenheter. Avslutningsvis talar hon för att detta sätt även gör högläsningen mer spännande och behaglig för barnen.

Samtal kring svåra ord

Det framkom under intervjuerna att de samtliga medverkande förskollärarna ansåg att det var viktigt att samtala kring de svåra ord som kan framkomma under högläsning. Större delen ansåg att det var viktigt att samtala om orden under tiden högläsningen sker, för att barnen skulle koppla ordet till berättelsen. Däremot skiljde sig Emmas och Fridas svar från de övriga fyra deltagarna eftersom de båda ansåg att samtalen kring de svåra orden skulle ske efter högläsningen. De båda belyser att det är viktigt att det finns tid att diskutera de svåra orden som förekommer och inte bara går igenom dem snabbt.

“Om barnet inte förstår så vill man det ju inte lyssna så det gäller att skapa ett intresse. Men självklart är jag lyhörd och försöker se om barnen inte förstår och är det fallet så samtalar vi kring ordet och så försöker jag förklara vad ordet innebär. Men jag utgår aldrig utifrån att barn inte kan, ibland kan de mer än vad man tror.” (Dora)

Dora förklarade hur hon under högläsningen alltid läser tydligt, långsamt och med inlevelse för att få litteraturen att verka spännande för barnen. Dora nämner återigen att det är viktigt att förskolläraren är lyhörd och känner in de barn som kan uppleva texten svår. Vid sådana tillfällen samtalar det kring det svåra ordet och förklarar vad det är med lättare ord.

“Vi byter inte längre ut svåra ord i de olika texterna. Vi håller oss till det som står i boken. Sagan ska vara någon annat än verkligheten och det vardagliga språket.” (Frida)

“Jag tycker att det viktigt att samtala om det förekommer svåra ord i böckerna då dessa ger barn en möjlighet att utveckla deras ordförråd. Men jag brukar föredra att samtala om dessa svåra ord efter högläsningen, eftersom jag inte vill att barnen ska tappa den röda tråden eller intresset för bokens innehåll.” (Emma)

Frida tydliggör hur hon försöker undvika att göra om texterna då hon anser det vara viktigt att barn skapar en förståelse för att texter i böcker skiljer sig från vardagsspråket. Frida nämner vidare att barnen ges en möjlighet att få det svåra ordet förklarat efter högläsningen är färdig. Emma anser det vara viktigt att samtala om svåra ord eftersom detta kan bidra till att barn får ett mer nyanserat ordförråd.

DISKUSSION

Nedan kommer resultaten presenteras och relateras till tidigare forskning samt den sociokulturella ramen som tidigare tagits upp. I den första delen kommer resultatet att diskuteras och reflekteras i relation till undersökningsområdet. I andra delen kommer metoddiskussionen att presenteras och reflekteras. Avslutningsvis kommer det att dras slutsatser om de didaktiska konsekvenserna som kan ske kring problemområdet.

Resultatdiskussion

Syftet vid högläsning

Det som framkom under intervjuerna var att förskollärarnas främsta syfte under högläsningen var att främja barns språkutveckling. Det framkom att fokus var att skapa en tillåtande högläsningssmiljö, vilket innefattar en miljö där barn tillåts att samtala kring texten under högläsningen. Vi anser att det sociala samspelet under högläsningen är den avgörande faktorn för att språkutveckling ska ske hos barnet. Detta samspel och samarbete mellan den vuxne och barnet spelar stor roll utifrån den sociokulturella teorin. Eftersom barn ges en utmaning när de får en möjlighet att kommunicera med en vuxen vilket i sin tur också ökar på språkutvecklingen. Sandvik & Spurkland (2015, ss.42 - 43) som också utgår utifrån den sociokulturella teorin belyser hur språket utvecklas under sociala sammanhang, när det sker ett samspel med andra.

Samtalsklimat

De samtliga medverkande förskollärarna ansåg att förhållningssättet är den avgörande faktorn för att högläsningen ska bli språkfrämjande. De gav exempel på vilket förhållningssätt förskolläraren bör ha vilket innefattade att vara lyhörda och lägga stor vikt på att ge barn utrymme att samtala och reflektera kring litteraturens innehåll. Samtliga förskollärare höll med om att det är samtalen mellan barnen och förskolläraren som är den bidragande faktorn till om högläsningen blir språkfrämjande. Vi anser att det är i samtalen med barnen om texten och bilderna som ger dem möjlighet till att utveckla deras funderingar. Svensson (2012) redogör för om en språkutveckling ska ske under högläsning krävs det att den som läser är lyhörd inför barnens kommentar om texten, bilder och ger dem en möjlighet att vidareutveckla sina funderingar. På detta vis hjälper den vuxne barnen att koppla den kunskapen de fått ta del av under högläsningen till sina egna erfarenheter. Detta tar även Svensson (2012) upp i sin studie där det redogörs för att förskollärarens förhållningssätt till högläsning spelar stor roll för om aktiviteten ska bli språkfrämjande eller inte. En del av de medverkande förskollärarna förklarade även att det var viktigt hur man läste för barnen eftersom detta ökade möjligheten till att göra högläsningen intressant. Även Svensson (2012) belyser det som förskollärarna tagit upp hur förskolläraren läser och samspelar med barnen under högläsningen. Vi anser att det är viktigt att skapa ett bra samtalsklimat, där barnen känner sig trygga att kunna uttrycka sina tankar under högläsningen. För att detta ska ske behöver förskolläraren arbeta för att skapa en tillåtande miljö. Vi anser även att denna arbetsmetod utgår utifrån ett sociokulturellt perspektiv eftersom metoden bygger på samspel mellan vuxen och barn. Detta tar även Svensson (2009, ss. 35-37, 50) upp när hon redogör för syftet bakom högläsning är att skapa ett stimulerande samspel under sociala sammanhang.

Forskning kring hur samtalen under högläsningen blir språkfrämjande tar även Snell, Hindman & Wasik (2015) upp i sin studie, de redogör flertalet strategier förskollärare kan använda sig av. En av strategierna är att förskolläraren under högläsningen samtalar med barnen och låter barnen ställa frågor kring det som de fått uppläst. De nämner även vikten av

upprepning har en positiv effekt för att öka barns ordförråd, vilket i sin tur sker naturligt när samtal tillåts under högläsningen. Utöver detta anser vi det vara viktigt att skapa tillåtande miljöer där alla barn upplever en trygghet kring att våga uttrycka sina åsikter under högläsningen. Wasik & Bond (2001) tar upp hur aktiv högläsning ökar möjligheterna till att barn utvecklar sitt ordförråd. I deras studie framgick det hur barngruppen som fått ta del av förskollärare som fått ta del av utbildning kring språkutvecklande arbetsätt i högläsning hade ett mer utökat ordförråd. Forskarna tar upp om en viktig aspekt som även vi anser spelar en stor roll i barns språkutveckling. För att högläsning ska vara en språkfrämjande aktivitet krävs det att förskolläraren sitter på kunskap kring hur man läser och hur högläsningen görs meningsfull för barnen. Skolverket (2016) belyser vikten av att samtala kring bilderna och det lästa för att en språkutveckling ska ske. Vi anser därför att förskolläraren behöver kunskap om hur man lär sig att ställa öppna frågor, vidareutveckla tankar och diskutera nya ord med barnen under högläsning. Vilket i sin tur går att koppla till den sociokulturella teorin som Svensson (2009, ss. 35–37, 50) belyser hur förskollärarens förhållningsätt bör bygga på samspel, samarbete och samtal med barnen.

Rutiner för högläsning

Det som framkommer tydligt är hur majoriteten av förskolläraren hade som rutin att dela upp barnen efter barns språkkunskaper och ålder. Större delen av förskollärarnas svar talar även om hur de arbetade för att skapa fasta rutiner kring högläsningen. En förskollärare svar skiljde sig i hennes uttalande om att det inte förekom några fasta rutiner kring högläsning utan främst skedde när barnen själva visat intresse för aktiviteten. Denna orsak nämner även Svensson (2012) i sin studie där det framkom att flera förskolor haft brister i att ta vara på barns initiativ om att samtala kring texten Svensson (2012) belyser vidare att orsaken till detta kunde vara hur högläsningen var schemalagd. Även Björklund & Lindstrand (2016) belyser problematiken när högläsning inte har ett språkutvecklande syfte utan istället används som en disciplinär åtgärd för att lugna barnen.

Tidpunktens påverkan för språkutveckling

Det förekom däremot skillnader i när högläsningen skedde, eftersom några valt att ha högläsning på förmiddagen, eftermiddagen eller både förmiddag och eftermiddag. Vi kan tydligt se att under dessa omständigheter använde sig förskollärarna av högläsning endast med syfte att skapa en lugn miljö för att få barnen att varva ner. Däremot togs en av de medverkande förskollärarna upp hur syfte kunde skilja sig och att högläsningen användes med syfte att skapa en avkopplande miljö. Förskolläraren förklarade vidare på att under dessa omständigheter lades det inte fokus på att låta barnen samtala utan vara tysta och lyssna. I detta fall tappar högläsningen sin språkutvecklings syfte, eftersom ett av utvecklingsmomentet är när barn får samtala med varandra och reflektera kring innehållet. Detta belyser även Svensson (2012) i sin artikel där det framkom att de medverkande förskolorna som studien innefattade främst använde högläsningen vid vilan. Under högläsningen fick barnen inte samtala kring texten då huvudsyftet var att barnen skulle varva ner och eventuellt sova efter högläsningen. När högläsning används som en aktivitet där barn inte ges möjlighet att samtala kring det lästa anser vi att det motsätter syftet inom den sociokulturella teorin, som bygger på att språkutveckling hos barn sker under sociala interaktioner med andra. Vilket även Sandvik & Spurkland (2015, ss.42 - 43) belyser när de talar för hur språkutveckling sker under sociala sammanhang med andra. Vi anser även att tidpunkten spelar stor roll för hur mycket barnet orkar lyssna och vara delaktiga i högläsningen, vilket i sin tur kan leda till att barnet inte orkar lyssna eller diskutera, eftersom det kräver koncentration. Detsamma gäller när högläsningen sker innan eller efter lunch, vilket kan innebära att barnen är för hungriga eller tröttna för att ta del av högläsningen. Detta nämner även Damber, Nilsson & Ohlsson

(2014, s. 82) när de talar om att tidpunkten när högläsningen görs spelar stor roll på hur mycket barnet orkar ta till sig eller sitta still. De tar upp att om högläsningen görs innan lunch ökar risken att barnen är för trötta för att orka lyssna under högläsningen vilket i sin tur kan leda till att de tappar intresset. Svensson (2012) betonar hur dessa situationer tappar högläsningens primära syfte vilket är att ge barnen en litterär upplevelse. Björklund & Lindstrand (2016) belyser även detta när de talar för hur högläsningen som aktivitet förlorar sin kvalitet när den används under dessa omständigheter. Vi anser att utifrån den sociokulturella teorin förlorar högläsningen det stimulerande samspelet mellan vuxen och barn eller mellan ett barn till ett annat barn. Det sociala samspelet är en viktig del i språkutvecklingen (Svensson 2009, ss. 35-37-50).

Barns delaktighet i bokval

Större delen av de medverkande förskollärarna gjorde barnen delaktiga i valet av litteratur, men graden av delaktighet varierade. Det framgick hur en grupp förskollärare främst använde sig av barns egna erfarenheter som utgångspunkt i bokvalet. En annan del tog upp hur de själva valde litteraturen utifrån barnens språkkunskaper och därefter fick barnen välja vilken av den litteratur som förskollärarna valt ut. Snell, Hindman & Wasik (2015) redogör i sin studie en strategi om belyser vikten av att definiera nya ord, vilket innefattar att det är viktigt att anpassa högläsning efter barns egen kunskapsnivå. Den tredje gruppen lät barnen vara delaktiga i att välja ut litteratur till högläsningen. Förskollärarna argumenterade vidare att det var viktigt att barnen själva får välja litteratur som de är intresserade över för att skapa ett intresse för högläsning. Avslutningsvis påpekade samtliga förskollärare för att de alla arbetade för att på ett eller annat sätt göra barnen delaktiga i den dagliga verksamheten eftersom detta är en av de riktlinjer förskollärare ska följa i läroplan för förskolan *“att alla barn får ett reellt inflytande på arbetssätt och verksamhetens innehåll”* (Lpfö 98 rev.2016, s.12).

Barns erfarenheter utgångspunkt under högläsning

Samtliga förskollärare hade liknande förhållningssätt kring hur de utgick ifrån barns erfarenheter under högläsningen. Det framkom hur de medverkande förskollärarna ansåg att detta förhållningssätt gav barn större möjligheter till att skapa en förståelse kring den lästa texten eftersom de får möjlighet att relatera det lästa genom att utgå från sina egna erfarenheter. Barns erfarenheter som utgångspunkt vid högläsning belyses som en viktig aspekt eftersom barn ges möjlighet att koppla det de fått läst för sig till egna erfarenheter, vilket i sin tur fördjupar barnets förståelse för texten. Fast (2011, s. 197) tar upp vikten av att koppla barns erfarenheter till sammanhang barnen är involverade i exempelvis deras dagliga vistelse på förskolan. Eftersom detta i sin tur ökar möjligheten till att barn känner igen sig och i sin tur vill samtala kring det lästa. Även vi anser att detta förhållningssätt främjar barns språkutveckling, eftersom barnen ges en möjlighet till att vidareutveckla deras samtal tillsammans med förskolläraren och barngruppen. Detta belyser även Heimer (2016, s. 22–23) när hon beskriver att förskolläraren bör göra medvetna val när det kommer till valet av bokval. Det beskrivs vidare hur detta sätt bjuder in till diskussioner och ger barnen nya erfarenheter. Svensson (2012) påpekar i sin studie att det krävs att förskolläraren är lyhörd inför barnens kommentarer kring texter, bilder och skapar inbjudande samtal. För att samtalen ska bli språkstimulerande krävs det att förskolläraren finns med som stöd och vidare utvecklar barnets fundering. Björklund & Lindstrand (2016)) forskning redogör konsekvenserna som kan ske om förskolan inte bygger sin pedagogik kring barns egna erfarenheter. Barnets eget intresse och engagemang kan hämmas, eftersom innehållet kan upplevas som främmande. Det här förhållningssätt anser vi vara är en viktig punkt inom den sociokulturella teorin som bygger på att den vuxne ska ombilda den kunskap barnet ska ta till sig på ett sådant sätt att det kan bli

barnets egen kunskap. Vilket innebär att den vuxne måste ge barnen möjlighet att koppla kunskapen till sig själv. Barnet måste ges möjlighet att på egen hand anpassa kunskapen till sig själv vilket även Sandvik & Spurkland (2015, ss.42 – 43) tar upp när de talar om vilket förhållningsätt den vuxen bör ha i samspel med barn.

Samtal kring svåra ord

Resultatet som framgick under intervjun var att samtliga förskollärarna ansåg att det var viktigt att samtala kring svåra ord under högläsning. Det framgick även att de medverkade ansåg att det var viktigt att samtalet kring de svåra orden gavs tid och utrymme. De medverkande förskollärarna förklarade vidare att det är samtalen kring de svåra orden som bidrar till att barn får ett mer nyanserat ordförråd. Svensson (2012) belyser även detta i sin studie där det beskrivs att om texten är för svår för att barnet ska kunna förstå handlingen kan det resultera i att det kan hämma språkutvecklingen istället. Snell, Hindman & Wasik (2015) belyser vidare i en av deras fem strategier att barn lättare lär sig nya ord när de ges möjlighet att samtala kring orden före eller efter högläsning med en vuxen. De tar även upp vikten av att förskollärare ställer frågor och för en diskussion om orden med barnen. Detta anser vi att vi kunna koppla samman till den sociokulturella teorin som framhäver att språkutvecklingen blir verklig när ett stimulerande samspel sker med andra. Vi anser också att det är viktigt att samtala kring de svåra ord som kan framkomma under högläsningen, eftersom detta ger en möjlighet att utveckla barns ordförråd. Det är under dessa omständigheter viktigt att förskollärare läst igenom litteraturen innan och markerat de ord som kan upplevas svåra. Vi anser att denna metod kan underlätta högläsningen eftersom förskolläraren istället kan lägga fokus på att samtala om ordets betydelse. Förskolläraren kan även vara förberedd med rekvisita och använda sig av detta för att förtydliga ordets betydelse. Denna arbetsmetod har vi sett användas flitigt i flerspråkiga förskolor, eftersom barnet får möjlighet att ta del av konkret material som symboliserar det barnet har svårt att förstå. Vilket i sin tur ökar möjligheten till att utveckla barnets förståelse kring ordet. Heimer (2016, s.48) belyser också detta och nämner hur förskolläraren kan förtydliga ordens betydelse med att åskådliggöra orden med hjälp av rekvisita, eller visa med rösten och kroppen. Rekvisita kan även användas på ett sådant sätt för att skapa eller öka intresset för högläsningen eftersom den görs mer intressant och spännande.

Vi menar att denna arbetsmetod gör det enklare för barn att knyta an de nya erfarenheterna och orden de fått ta del av när de får ta del av konkret material. Detta nämner även Damber, Nilsson & Ohlsson (2014, s. 73) när de tar upp hur sagopåsar kan vara ett bra konkret material för barnen att använda sig av alla sina sinnen. De tar även upp att detta sätt att arbeta på förtydligar berättelsen för barnen då föremålen och figurerna från sagopåsen förstärker bilder och texten i boken. Wasik & Bond (2001) belyser även hur rekvisitan i sin tur ökar möjlighet till att göra högläsningen mer lustfylld eftersom materialet kan skapa ett intresse och även göra den mer meningsfylld för barnet. Vi anser därför att rekvisitan kan vara ett bra komplement till att utveckla barns ordförråd eftersom det förtydliga det objekt eller händelse som barnet har svårt att förstå. Vilket i sin tur är en viktig ståndpunkt inom den sociokulturella teorin som utgår från att den vuxne ska hjälpa barn att skapa en förståelse kring nya kunskaper genom att koppla dem till barnets erfarenheter.

Metoddiskussion

Vi har resonerat kring om intervju var rätt metod att använda sig av för att få fram vårt syfte med denna studie. Vi diskuterade om vi hade kunnat komplettera med observation till våra intervjuer, för att få ta del av detaljer som kan vara svåra att få fram muntligt. Det som hindrade oss från att använda observation som komplement var tidsbrist men även risken att

vår studie skulle uppfattas som att vi jämförde de olika förskollärarnas svar och förhållningssätt till högläsningen. Anledningen till varför vi hade velat ha med observation till vår studie var för att vi ansåg att detta skulle komplettera förskollärarnas svar med det vi själva fått observera. Vi menar på att detta skulle öka reliabiliteten till vårt resultat eftersom vi skulle ha använt oss av en till metod. Men vi anser ändå att det resultat vi fått ta del av har besvarat vårt syfte i denna studie. Däremot har vi fått utökade kunskaper i hur vi ska förhålla oss under dessa intervjuer och att valet av intervjufrågor och hur dessa är formulerade spelar stor roll eftersom det är utifrån dem vi ska få svar på vårt syfte. Nästa gång vi analyserar våra frågeställningar ytterligare och tänka ut frågor som gräver mer på djupet, för att få fram de detaljer som vi eventuellt kan missa när vi inte använder oss av observation.

Utgångspunkten för vårt undersökningsområde var till en början att komplettera kvalitativ metod med intervju som redskap tillsammans med en kvantitativ metod i form av observation som redskap. På grund av att vi ville ha en utförlig data angående vårt undersökningsområde. Efter att vi diskuterat med vår handledare kom vi fram till att utesluta den kvantitativa metoden med observation som redskap, eftersom vårt syfte inte innefattade att jämföra de medverkande förskollärarna. Därefter valde vi att använda oss av semi-strukturerade intervjuer, där vi förberett olika frågor för att besvara vårt syfte (Alvehus, 2013, s. 83). De medverkande förskollärarna hade förberetts innan genom att de fått information kring deltagande, frågor, samtyckeskrav och att intervjun inte skulle ta mer tid än tjugo minuter, vilket vi tror skapade ett lugn eftersom det fanns tid för dem att svara på frågorna i lugn och ro. Vi båda deltog när intervjuerna genomfördes, anledningen till detta var att vi ansåg att detta tillvägagångssätt underlättade intervjun. Om vi istället utfört intervjuerna var för sig tror vi att det hade påverkat resultaten eftersom det varit svårt att utföra intervjun samt anteckna utan att något av dessa skulle blivit lidande. Samarbetet under intervjuerna skapade ett naturligt flyt under intervjun utan några avbryt för att hinna med att anteckna. Även det insamlade data hade varit svårare att gå igenom om vi båda inte hade varit med under samtliga intervjuer.

Alla intervjuer genomfördes i enskilda rum vilket underlättade utförandet av intervjun. Detta påpekar även Kihlström (2007, s. 51) när hon beskriver vikten av platsvalet under en intervju för att de medverkande inte ska bli störda. De enskilda rummen intervjuerna genomfördes på var däremot placerade i verksamheten, vilket innebar att det förekom störningsmoment under intervjuerna. Detta är något vi kommer ta till oss om vi någon gång i framtiden kommer utföra intervjuer, att utföra dessa på en plats där man kan minimera störningsmoment. Majoriteten av förskollärarna gav oss detaljerade och tydliga svar. Under intervjuerna kände vi båda att några av frågeställningarna till de medverkande förskollärarna inte var tydliga, vilket i sin tur ledde till att de tolkade frågorna på sitt sätt och gav andra svar än de vi var ute efter. När vi sammanställde all data kom vi fram till att en del av frågorna var lite otydliga, vilket i sin tur kan vara anledningen till varför vi ibland inte fick de svaren vi var ute efter. Nu i efterhand hade vi kunnat upptäcka dessa brister om vi utfört en testintervju för att därefter se om frågorna stämmer överens med undersökningsområdet och om de var tydligt formulerade (Bryman, 2011, s.258).

Didaktiska konsekvenser

Syftet med vår studie var att undersöka hur förskollärare arbetar med högläsning för att främja barns språkutveckling. I vårt resultat framkommer det att samtliga förskollärare anser att högläsning är en språkfrämjande aktivitet. De rutiner som framkom under intervjuerna var den dagliga högläsningen som skedde innan eller efter lunch. Vid detta högläsningstillfälle fick barnen inte samtala kring texten utan endast vara tysta och lyssna. Vilket i sin tur

påverkar hur språkfrämjande högläsningen är. Detta problem belyste även Svensson (2012) där det i hennes studie framkommit att majoriteten använde sig av högläsning vid vilan. Svensson nämner vidare konsekvensen av att vid dessa tillfällen tappade högläsningens primära syfte. Damber, Nilsson & Ohlsson (2014, ss.44-45) kallar denna aktivitet för "läsvilan" och är den rutin aktivitet som framkommer varje dag på förskolan. De nämner vidare att det som framkommit under intervjuerna i deras studie är hur läsningen främst haft en disciplinerande funktion, eftersom syftet varit att barnen ska varva ner. De betonar att det inte har sett något resultat att man under dessa lässtunder arbetat med texten eller samtalat på ett sådant sätt som de bör för att en språkutveckling ska ske. Skolverket (2016) nämner vidare hur det framkommit att flertalet förskolor använder högläsningen som en tidsutfyllnad, vilket i sin tur talar för att kvalitén på högläsningen sänks. Våra rekommendationer för att undvika dessa konsekvenser är att skapa rutiner kring högläsningen, där det finns tid och utrymme för förskollärare och barn att samtala kring texten och bilderna. För att förtydliga syftet kring högläsning kan det underlätta att göra en momentplanering. Därför bör den vuxne personen fundera på vem det är som ska lära sig av det du presenterar och att alltid utgå från de tre didaktiska principerna vad, hur och varför (Skolverket 2012).

Vidare nämnde en del förskollärare hur de arbetar med att dela in barngruppen i mindre grupper beroende på deras språkkunskaper. Gruppindelningen anser vi kan vara en bra lösning för att öka möjlighet till mer talutrymme inom barngruppen. När förskolläraren arbetar i dessa grupper föreslår vi att de utnyttjar den satta tiden med att samtala länge kring de svåra orden för att öka barngruppens förståelse. Förslag på detta är att läsa samma saga flera gånger och även använda rekvisita för att förtydliga de ord som kan uppfattas svåra för barnen. Även Snell, Hindman & Wasik (2015) rekommenderar denna metod eftersom det ökar möjligheten att utveckla sitt ordförråd och sin förståelse för texten. Vi är däremot lite skeptiska kring att gruppindelningen ska ske beroende på barns språkliga kunskaper, eftersom vi utgår utifrån den sociokulturella teorin. Inom denna teori är det mest styrande att det ska finnas en viss utvecklingsskillnad mellan de individer som samspelar tillsammans (Svensson 2012). Användandet av de mindre grupperna kan även öka möjligheterna till att de barn som är blyga eller inte lika verbala vågar ta för sig och ge uttryck för sina fundering och åsikter om bokläsningen. Detta nämner även Damber, Nilsson & Ohlsson (2014, s. 81) när de tar upp fördelar kring att arbeta i mindre grupper och inkludera alla barn i att våga uttrycka sina åsikter under högläsningen. Vilket vi anser tyda på att denna gruppindelning är en metod alla förskollärare bör sträva efter under högläsningen.

I vårt resultat framkommer det tydligt hur förskollärarens förhållningssätt till högläsningen och barnen påverkar hur språkfrämjande aktiviteten blir. Vi anser därför att det är viktigt att förskolläraren är lyhörd inför barngruppen funderingar och diskussioner. Vi rekommenderar att förskollärare använder sig av barnens egna erfarenheter när de använder sig av litteratur, eftersom det blir lättare för barn att ta del av det lästa. Detta belyser även Damber, Nilsson & Ohlsson (2014, s.73) när de talar för hur förskolläraren arbetar för att knyta an högläsningens innehåll till barnens egna upplevelser och vardag. För att kunna erbjuda dem en fördjupad upplevelse av kunskap av bokens innehåll. Förskollärare bör enligt oss vara delaktiga i samtalen och vidareutveckla barnens tankar och diskussioner under och efter högläsningen. När det kommer till att presentera nya och svåra ord kan ett till förslag från vår sida är att använda sig av "veckans ord". Det skulle innefatta att förskollärarna arbetade medvetet med det nya ordet tillsammans med barnen för att öka deras förståelse kring vad ordet betyder. Detta belyser även Snell, Hindman & Wasik (2015) när de påpekar att de nya orden inte stannar vid högläsningen utan att man fortsätter arbetet kring dessa under andra sammanhang.

REFERENSER

Alvehus, Johan (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Barnkonventionen: FN:s konvention om barns rättigheter. (2009). Stockholm: UNICEF Sverige. Tillgänglig på internet:
<https://unicef-porthos-production.s3.amazonaws.com/barnkonventionen-i-sin-helhet.pdf>
[2017-11-28].

Björklund & Lindstrand (2016). *Hur kan förskolan bidra till barns språkutveckling*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på internet;
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/amnen-omraden/spraklig-kompetens/tema-las-och-skrivinlarning/hur-kan-forskolan-bidra-till-barns-sprakutveckling-1.157367> [2017-12-22].

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber.

Damber, Ulla, Nilsson, Jan & Ohlsson, Camilla (2013). *Litteraturläsning i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Dominković, Kerstin, Eriksson, Yvonne & Fellenius, Kerstin (2006). *Läsa högt för barn*. Lund: Studentlitteratur.

Fast, Carina (2011). *Att läsa och skriva i förskolan*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Fredriksson, Ulf & Taube, Karin (2010). Svenska som andraspråk och kulturmöten. I Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Barn utvecklar sitt språk*. 2., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.

God forskningssed [Elektronisk resurs]. Reviderad utgåva (2017). Stockholm: Vetenskapsrådet
Tillgänglig på Internet: <https://publikationer.vr.se/produkt/god-forskningssed/> [2017-11-28].

Heimer, Maria (2016). *Högläsning i förskolan - vägledning till litteraturen*. 1. uppl. Stockholm: Gothia Fortbildning.

Höst, Martin, Regnell, Björn & Runeson, Per (2006) *Att genomföra examensarbete*. Enskede: TPB.

Kihlström Sonja (2007) Intervju som redskap. I Björkdahl Ordell, Susanne & Dimenäs, Jörgen (2007). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket - vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Lindö, Rigmor (2010). *Det tidiga språkbudet*. Johanneshov: TPB.

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. utg.] (2016). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på internet; <https://www.skolverket.se/publikationer?id=2442> [2017-11-28].

Löfdahl, Annica (2014). God forskningssed – regelverk och etiska förhållningssätt. I Löfdahl, Annica, Hjalmarsson, Maria & Franzén, Karin (red.). *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Olsson, Henny & Sörensen, Stefan (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. 3. uppl. Stockholm: Liber.

Sandvik, Margareth & Spurkland, Marit (2015). *Språkstimulera och dokumentera i den flerspråkiga förskolan*. 2., [bearb.] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Snell, K. Emily, Hindman, H. Annemarie & Wasik, A. Barbara. (2015). *How Can Book Reading Close the Word Gap? Five Key Practices From Research*. *The Reading Teacher*, vol. 68, no. 7, ss. 560-571. Tillgänglig på internet: <http://onlinelibrary.wiley.com/lib.costello.pub.hb.se/store/10.1002/trtr.1347/asset/trtr1347.pdf?v=1&t=jajoaxqg&s=6d6a9760023267b29dfc8f0512ef8506db680815&systemMessage=Wiley+Online+Library+usage+report+download+page+will+be+unavailable+on+Friday+24th+November+2017+at+21%3A00+EST+%2F+02.00+GMT+%2F+10%3A00+SGT+%28Saturday+25th+Nov+for+SGT> [2017-11-28].

Strömqvist, Sven (2010). Barns tidiga språkutveckling. I Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.) (2010). *Barn utvecklar sitt språk*. 2., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Barnet, språket och miljön: från ord till mening*. 2., omarb. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Svensson, Ann-Katrin. (2012). Med alla barn i focus- om förskolans roll i flerspråkiga barns språkutveckling PAIDEIA- professionellt pedagogisk praxis, (4),. Tillgänglig på internet: http://hb.diva-portal.org/smash/record.jsf?dswid=-1226&pid=diva2%3A869525&c=10&searchType=SIMPLE&language=sv&query=med+alla+barn+i+fokus+&af=%5B%5D&aq=%5B%5B%5D%5D&aq2=%5B%5B%5D%5D&aqe=%5B%5D&noOfRows=50&sortOrder=author_sort_asc&sortOrder2=title_sort_asc&onlyFullText=false&sf=all [2017-11-28].

Skolverket (2012). *Didaktik – vad, hur och varför*. Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på internet: <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/didaktik>. [2017-12-18].

Thornberg, Robert & Forslund Frykedal Karin (2015) Grundad teori. I Fejes, Andreas & Thornberg, Robert (red.) (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. 2., utök. uppl. Stockholm: Liber.

Vygotskij, Lev (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Johanneshov: THB.

Westerlund, Monica (2009). *Barn i början: språkutveckling i förskoleåldern*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur.

Wasik, A. Barbara & Bond, Mary Alice (2001) *Beyond the Pages of a Book: Interactive Book Reading and Language Development in Preschool Classrooms*
Tillgänglig på internet: <://celi.olemiss.edu/wp-content/uploads/sites/7/2014/01/wasik-and-bond-article.pdf> [2017-12-21].

Bilaga 1

Informationsbrev

2017-11-27

Till förskollärare på XXXXXX förskola

Vi heter Danijela och Eva och studerar vår sjunde och sista termin till förskollärare vid Högskolan i Borås, Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT. Under sista terminen ska vi studenter genomföra ett examensarbete där ett valt område skall undersökas. Vi har valt att undersöka hur förskollärare arbetar med högläsning för att främja flerspråkiga barns språkutveckling. Vi kommer att intervjua några förskollärare på er förskola.

Det är viktigt att ni som förskollärare vet att vi i vår undersökning utgår ifrån de forskningsetiska principerna. Det innebär följande att alla uppgifter i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, och att inga obehöriga kan ta del av dem.

- All insamlad data som framkommit i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, och att inga obehöriga kan ta del av dem. Data som framkommit kommer enbart att användas för denna studies syfte.
- Alla uppgifter kring deltagarna i studien kommer att vara konfidentiella. Fiktiva namn på förskollärare och förskola används för att allas identiteter skyddas.
- Undersökningen är frivillig och det går bra att när som helst att avbryta deltagandet.

Vi behöver er förskollärares samtycke för att kunna genomföra vår studie. Detta kommer att ske innan vi kommer ut till er verksamhet. Därefter kommer vi ge er utvalda förskollärare tid att fundera över om ni vill delta i vår undersökning som kommer att ta cirka tjugo minuter. Om ni samtycker kommer intervjuerna att spelas.

Om ni har frågor och funderingar kring undersökningen kan ni nå oss på nedanstående mailadresser:

Eva Makridaki
XXXXXXXX@student.hb.se

Danijela Vujcic
XXXXXXXX@student.hb.se

Med vänliga hälsningar Eva och Danijela

Bilaga 2

Samtyckesblankett till förskollärare

Jag har informerats om undersökningen och tagit del av de forskningsetiska principer som studien vilar på. Jag vet att mitt deltagande är helt frivilligt och att deltagandet när som helst kan avbrytas. Ringa in valt alternativ.

JA, jag samtycker till att delta i undersökningen.

NEJ, jag samtycker INTE till att delta i undersökningen.

Underskrift Förskollärare Namnförtydligande

Datum:

Bilaga 3

Intervjufrågor

Bakgrundsfrågor

- *Kön*
- *Hur länge har du arbetat på denna avdelning?*
- *Hur länge har du arbetat som förskollärare?*

Högläsning/ Boksamtal

- *Hur ser er rutin ut när det gäller att ha högläsning??*
- *Hur väljer ni ut böcker som ni läser för barnen?*
- *Hur ofta har ni högläsning ni?*
- *När har ni högläsning?*
- *När ni har högläsning, vad har ni för syfte?*
- *Vad diskuterar ni mest om under högläsning: Texten? Bokstäverna? Symboler? Bilderna?*
- *Utgår du från barnens erfarenheter när ni samtalar om böckernas innehåll? Om ja på vilket sätt?*
- *Samtalar du kring de ord som kan uppfattas svåra för barnen att förstå?*
- *Hur anser du att högläsning kan påverka barns språkutveckling*

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se